



## EU:n ruokapolitiikka?

- Tarve yhtenäiselle ruokapolitiikalle
- Hyvä ruoka on: terveellistä, turvallista, eettistä, ekologista, edullista ja herkullista
- European Parliament Sustainable Food Systems group

## Ruokahävikki ongelmana

- Eroon ruokahävikistä Euroopassa heitetään vuodessa miljoona tonnia ruokaa hävikkiin – Suomessa 120-160 milj. kiloa)
- Resurssitehokkuustiekartta: komission valmistettava tiedonanto ruuan kestävydestä (Sustainable Food), jossa määritellään keinoja ruokahävikin pienentämiseen
  - Tiedonanto viivästynyt alkuperäisestä aikataulusta
- Euroopan parlamentti kesällä 2015: ruokahävikkiä vähennettävä vähintään 30 prosenttia vuoteen 2030 mennessä
- Osana joulukuussa ilmestyvää kiertotaloustiedonantoa Euroopan komissio tulee ehdottamaan ei-sitovia toimenpiteitä jäsenmaille ruokahävikin vähentämiseksi

Ole yhteydessä!

[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)

[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



## Elintarvikemerkinnot

**Elintarviketietojen antamista koskeva asetusta (2011)**  
(implementointi joulukuuta 2014)

### Ravintosisältö

- Ravintosisällön merkintä pakollista valmispakatusta ruuassa
- Nanomateriaalien merkintä pakollista valmispakatusta ruuassa
- Allergeenien merkintä pakollista kaikissa ruoka-annoksissa (myös ravintoloissa; jäsenmaat voivat halutessaan velvoittaa ravintoloita merkitsemään allergeenit myös valmispakatuille ruuilla).

### **Ravintosisältöprofiilien merkintä ruokapakkauksiin?**

Keskustelu esim. liikennevalojen tai muiden suositusmerkintöjen lisäämistä pakkauksiin alkoi vuonna 2006, jolloin komissio esitti tätä. Ehdotuksen ristiriitaisuuden vuoksi se on edelleen jäissä.

### Alkuperämerkintä

- Alkuperämaan merkintä tällä hetkellä pakollinen vain naudanlihalle, hedelmille, vihanneksille, hunajalle, oliiviöljylle
- Huhtikuussa 2015 implementoitavan asetuksen myötä alkuperämaa on täytynyt merkitä myös muun ei-prosessoidun lihan osalta
  - Vain kasvatus ja teurastuspaikka (ei syntypaikkaa, laskettiin että tulisi liian korkeat kustannukset)
  - Teurastustapa ei tullut mukaan merkintöihin
- Komissio on tehnyt vaikutustenenarvion siitä, tulisiko lisäksi:
  - Merkitä alkuperämaan ohella myös eläimen synty-, kasvatus- ja teurastuspaikka
  - Merkitä alkuperämaa prosessoidun lihan osalta→ komissio ei katso pakollista alkuperämerkintää hyväksi ratkaisuksi (liian suuret kustannukset suhteessa hyötyihin)
- Suomi tukee alkuperämerkintöjen laajentamista, mutta voi kompromissina tyytyä siihen, että jalosteiden kohdalla riittää ”EU” (muuten Suomi on ajanut tarkempaa merkintää)

**Ole yhteydessä!**  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



## **Terveysväitteet**

- Komissio hyväksyi keväällä 2012 listan terveysväitteistä, joita saa käyttää markkinoinnissa
- Prosessissa havaittiin monia puutteita, joita parlamentissa nostettiin esille
  - Ravintoaineita kohdeltiin kuin lääkkeitä (tieteellinen todistustaakka), tämän vuoksi monet aineet eivät ehtineet esittää tarvittavia tutkimustodisteita ajoissa
  - Väitteiden tieteellinen todistaminen suhteettoman suuri taakka pienyrityksille
  - Negatiivisen listan julkaiseminen

**Ole yhteydessä!**  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



## Julkisilla hankinnoilla kestävämpää ruokaa

- Uudistunut direktiivi tuli voimaan alkuvuonna 2014 (täytäntöönpano jäsenmaissa 2016)
- Hintaperusteisten hankintojen sijaan haetaan kokonaistaloudellista hyötyä
  - Kriteerit on mahdollista määritellä tarkasti (luomu, palvelutaso, tuoreus, ympäristöystävällisyys jne.)
  - Hankintojen pilkkominen osiin helpompaa
- "Taloudellisesti kannattavin tarjous" (**MEAT**, most economically advantageous tender)
  - Kokonaistaloudellisen vaikutuksen ja hinta/laatu -suhteen arviointi ainoaksi kriteeriksi (pelkällä hinnalla ei saa kilpailuttaa)
  - Käytettävät MEAT-kriteerit määriteltävä tarjouspyynnössä (kriteereitä voivat olla esim. esteettömyys, henkilöstön osaamistaso tai huoltopalvelujen saatavuus)
- **Ympäristö ja sosiaalikriteerien** nosto
  - Mahdollisuus nostaa MEAT-kriteereiksi
  - Ympäristö- ja sosiaalilainsäädännön noudattaminen nostettu myös yleisenä periaatteena
  - Mahdollisuus jättää tarjoaja ulos kilpailusta, jos ei noudata ympäristölainsäädäntöä
  - Pakko jättää tarjoaja ulos kilpailusta, jos ei maksa veroja tai sosiaaliturvamaksuja
- **Innovaatioiden** tukeminen
  - Innovaatiot määritelty laajasti = myös sosiaaliset innovaatiot ("purposes to help solving societal challenges")
  - Parlamentin aloitteesta "innovaatiokumppanuus" –käsite määriteltiin niin, että palveluntarjoaja saa valita keinot kilpailuttajan asettaman laatuminimin saavuttamiseksi (lopputulos jätetään kilpailussa auki, tilaa innovaatioille)
  - Innovaatiokumppanuus jaetaan vaiheisiin, joissa välitavoitteita ja sopimukset katkolla aina vaiheiden välissä
- Komission *Ympäristöä säästäviä hankintoja* –käsikirja  
[http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying\\_handbook\\_en.htm](http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm), esim:
  - Määritellään vähimmäisosuus luomutuotteille + lisäpisteitä ylittävästä osasta
  - Määritetään sesonkituotteille ja kestävästi tuotetuille tuotteille vähimmäisosuus
  - Ehdot pakkausjätteen minimoimisesta
  - Ehdot ympäristöhoitotoimien toteuttamisesta, esim. henkilöstön koulutus

Ole yhteydessä!

[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)

[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



## Ruokaturvallisuus

- Komission laaja paketti eläinten ja kasvien terveydestä ruokaturvallisuutta lisäämään
  - kumoaa 450 nykyistä säädöstä, joista vanhimmat vuodelta 1964
- **Kasvien terveys:**
  - Estetään uusien tuhoeläinten leviäminen EU:n alueelle. Suojellaan kasvien kasvattajia sekä metsänkasvattajia.
  - Enemmän painoa korkean riskin kauppaan kolmansista maista sekä kasvimateriaalin jäljitettävyyteen sisämarkkinoilla
- **Eläinten terveys:**
  - Tautitietoisuus, tauteihin varautuminen ja tautien torjunta
  - Rekisteröintiä, hyväksymistä, jäljitettävyyttä ja siirtoja koskevat vaatimukset
- Hevosenlihaskandaalin jälkipyykki:
  - ”elintarvikepetoksen” määrittely EU-tasolla (elementteinä ainakin kuluttajien harhaan johtaminen ja elintarvikelainsäädännön rikkominen yhdistettynä taloudellisen hyödyn tavoitteluun)
  - Taloudellisten sanktioiden kasvattaminen (vähintään kaksinkertaiset saavutettavaan taloudelliseen hyötyyn nähden)

## Hormonihäiritsijät

Keskustelu alkoi Euroopassa 90-luvulla johtuen mieshormonien radikaalista vähentymisestä (kalat jne.)

- 2009 EP: hormoneihin vaikuttavia kemikaaleja täytyy säännellä, jotkut jopa kieltää. Komission piti määrittellä 2013 mennessä kriteeristö hormonihäiritsijöille (oikeuspohja kasvinsuojelulainsäädännössä)
- Maaliskuu 2014: Ruotsi vie komission oikeuteen kriteeristön puuttuessa
- Komission pääsihteeri määräsi vaikutustenarvion (peruste: aiemmin katsottu vain terveyspuolta, ei arvioitu riittävästi taloudellisia vaikutuksia)  
→ Vaikutustenarvio valmistuu aikaisintaan 2016

Osana vaikutusten arviota komissio käynnisti kuulemisen syksyllä 2014, jossa kartoitetaan sitä mitkä aineet ovat hormonihäiritsijöitä.

[http://ec.europa.eu/dgs/health\\_consumer/dgs\\_consultations/food/consultation\\_20150116\\_endocrine-disruptors\\_en.htm](http://ec.europa.eu/dgs/health_consumer/dgs_consultations/food/consultation_20150116_endocrine-disruptors_en.htm)

→ määrittely valmis vuoden 2015 lopulla

→ määrittely otetaan käyttöön useammassa lainsäädännössä delegoitujen säädösten kautta (torjunta-aineet, biosidit, REACH, kosmetiikka)

**Ole yhteydessä!**

[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)

[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



Hormonaalisille haitta-aineille on ominaista se, että ne vaikuttavat erityisesti kehitysvaiheessa olevaan elimistöön. Sikiöt ja murrosikäiset nuoret ovat suurimmassa altistumisvaarassa haitta-aineiden vaikutuksille. Haitta-aineet voivat vaikuttaa erittäin pieninäkin annoksina, minkä vuoksi niiden riskitekijöitä on ollut vaikeampi löytää suurten altistusmäärien kokeissa.

Ominaislaatuista hormonaalisille haitta-aineille on myös se, että niiden vaikutukset voivat ulottua useiden sukupolvien yli ja ne voivat olla dramaattisimpia altistuneiden lastenlasten kohdalla. Ennen 1970-lukua DES-yhdisteelle altistuneiden henkilöiden jälkeläisissä löydetään yhä kemikaalin aiheuttamia haittoja.

Aihetta koskeva tutkimustieto on yhä epätäydellistä, mikä on osaltaan johtanut siihen, että toimivaa lainsäädäntöä on ollut vaikea luoda. Toisaalta monista tällä hetkellä käytössä olevien kemikaalien haittavaikutuksista on pitävää tutkimustietoa, mutta silti niiden käyttöön ei ole puututtu.

Ole yhteydessä!  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



## EU:n luomuasetus

Luomuviljelyä 9,6 miljoonaa hehtaaria EU:ssa (5,5 %), luomu on kasvua 9 % / vuosi. Pinta-alaansa nähden eniten luomua viljellään Itävallassa, Ruotsissa, Tsekissa ja Virossa. Suomen tavoite: 20 % viljelypinta-alasta luomua vuoteen 2020 mennessä.

### Komission ehdotus luomuasetukseksi (maaliskuu 2014)

Tuo yhteen kolme olemassa olevaa säädöstä

Suurin muutos alkutuotantoon: kaikkien poikkeusten poistuminen (paitsi hätätilassa)

- Tilojen oltava **100 % luomutuotantoa** (ei enää sekatiiloja)
- **Siementen ja siemenaineen oltava luomua**
- Tiukemmat **rehuvaatimukset**: vähintään 90 % tultava samalta tilalta/alueelta kuin missä karja on
- **Ryhmäsertifikaatit** pienviljelijöille (alentaa valvonta- ja sertifiointikustannuksia)
- Myös **vähittäiskauppa** valvonnan ja raportointivaatimusten piiriin (toistaiseksi ollut jäsenvaltioiden päätettävissä)
- **Ympäristövaikutusten mittaamisen** myös muun ketjun osalta (muut kuin itse tuottajat)
- **Eläinten kytkeminen** kiellettyä (paitsi hoitotilanteissa)
- Kolmansien maiden **tuontituotteille** samat yhtäläiset vaatimukset kuin EU-alueella (aiemmin riittänyt, että EU hyväksynyt kolmannen maan luomujärjestelmän)

### Käsittely parlamentissa ja neuvostossa 2014-2015

Ympäristövaliokunnan lausunto (vastuumeppi: Pietikäinen):

- Euroopan-laajuinen tavoite luomulle: 20 % peltopinta-alasta vuoteen 2030 mennessä
- Maantieteellisten **poikkeusten huomioinen** (esimerkiksi kasvihuoneviljely ja tavanomaisten siementen käyttö Suomessa jatkossakin tärkeää)
- **Tasapaino** luomutuottajien edellytysten turvaamisen ja kuluttajien luottamuksen säilyttämisen välillä (sekatiilojen ja tavanomaisen lisäntymisaineksen säilyttäminen myös jatkossa)
- **Eläinten hyvinvointitason** parantaminen (ulkona pito, kuljetusajat, teurastus tainnutettuna)
- **Kloonauksen** ja **GMO** poissa luomutuotannosta
- Luomun uskottavuuden säilyttäminen: **torjunta-ainejäämien raja-arvoille** tarvitaan yhteinen taso ja myös toimenpiteiden oltava yhtenäiset
- **Bio-torjunta-aineiden** käytön edistäminen

**Ole yhteydessä!**  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)



- **Luomuvalvonta** säilytettävä erillisenä kunnes tavanomaista elintarvikevalvontaa käsittelevä lainsäädäntöuudistus on saatu valmiiksi. Valvonnassa on korostettava riskiperusteisuutta. Tuonnin osalta on tutkittava mahdollisuutta lisätä omavalvontajärjestelmien käyttöä, joita auditoi kolmas, itsenäinen toimija.

#### **Maatalousvaliokunnan kanta:** (äänestys lokakuun alussa 2015)

- Sekatilat mahdollisia myös tulevaisuudessa
- Tuonti EU-alueen ulkopuolelta: tuottajien noudatettava EU-lainsäädäntö tai alueellista, EU-komission hyväksymää standardia
- Valvonnassa riskiperusteisuus, mutta myös vuosittainen valvonta säilyy
- Ei merkittäviä muutoksia eläinten hyvinvointiin
- Tuottajan on varauduttava torjunta-ainejäämistä aiheutuviin ongelmiin. Jos jäämät eivät ole tuottajan toimista ja varautumisesta riippuvaisia, "saastuttaja maksaa" -prinsiippi käyttöön.

#### **Yhteisen maatalouspolitiikan väliarvio**

- Komission esitys viherryttämisestä, vihreä tukielementti → tukien maksatus viljelijöille ehdollistetaan tiettyjen ilmaston ja ympäristöön liittyvien maatalouskäytäntöjen suorittamiseen
- Ympäristötoimia mm:
  - Viljelyn monipuolistaminen vähintään kolmen viljelykasvin kautta
  - Pysyvän nurmialan säilyttäminen
  - 7 % varaaminen maatalousmaasta ekologiseen alaan. Ekologista alaa voisivat olla esimerkiksi kesannot ja suojakaistat. Parlamentin ja neuvoston tullessa mukaan neuvotteluihin tämä prosenttiluku laski viiteen.
  - Luomutilat olisivat automaattisesti oikeutettuja viherryttämistukeen luomuviljelyyn kuuluvan peltoalan osalta.
- Viherryttäminen antaa jäsenmaille vapautta valita viljelykasveja ja ekologisten alueiden tyyppejä paikallisten olosuhteiden mukaan. Näin voidaan kohdentaa erilaisia toimenpiteitä sinne, missä niistä saadaan suurin hyöty
- Viherryttäminen vaatii aidon parannuksen nykyisiin tuotantotapoihin kaikkialla Euroopassa ja luo perustason maatalouden ympäristökäytännöille
- Suomalaisen maatalouden suhteellinen kilpailukykyasema voisi jopa parantua viherryttämisen myötä, jos maataloustuottajat myös muualla EU:ssa joutuvat sitoutumaan maatalouden ympäristökuormitusta vähentäviin toimiin. Komission laskelmien mukaan Suomen viherryttämiseen sopeuttamisen kustannukset ovat alle EU:n keskiarvon
- Komission ehdotuksen mukaan 30 prosenttia maatalouden perustuesta on ”viherryttämisrahaa”. Jos viljelijän tuki on

**Ole yhteydessä!**  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)





esimerkiksi 210 euroa, siitä voi menettää 70 euroa, jos ei täytä ympäristöehtoja.

- Ekologisen alan vaatimuksen soveltamista vaaditaan vasta yli 15 hehtaarin tiloilla.
- Viljelyn monipuolistamisen vaatimukset:
  - Yli 10 hehtaaria - kaksi kasvia
  - Yli 30 hehtaaria - kolme kasvia
  - Pääkasvi max. 75 prosenttia peltoalasta
  - Kaksi pääkasvia max. 95 prosenttia

Väliarviossa tulee erityisesti tutkia sitä, ovatko viherryttämistoimet riittäviä ja oikeanlaisia. Tällä hetkellä viherryttäminen käytössä vain I-pilarin maatalouspolitiikassa, eli suorissa viljelytuissa. Maatalouden kestävyyttä tulisi painottaa enemmän myös maaseudun kehittämistuissa.

Ole yhteydessä!  
[www.sirpapietikainen.eu](http://www.sirpapietikainen.eu)  
[sirpa.pietikainen@ep.europa.eu](mailto:sirpa.pietikainen@ep.europa.eu)